

ב"ה

שיחת ש"פ ויחי ה'תשמ"ז

"זיישם בארון במצרים"

חזק חזק ונתחזק!

יוצא-לאור לראשונה בתרגום ללה"ק

יו"ל ע"י

ועד תלמידי התמימים העולמי

פתח דבר

בבואנו מיום הבהיר ה' טבת, ולקראת ש"פ ויחי, הננו מו"ל ל בזה, לבקשת רבים, את שיחת ש"פ ויחי ה'תשמ"ז, כפי שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע באידיש¹, מתורגמת לראשונה ללה"ק².

נחיצות לימוד שיחה זו בזמננו מובנת לכל המעיין בתוכנה, בו נתבאר אשר דווקא ידיעת בני ישראל ש"ויישם בארון במצרים" - ש"יוסף" נמצא יחד עמנו בגלות, בגופו הגשמי, בציון הק', פועלת חיזוק והתגברות על רגש הגלות - חזק חזק ונתחזק!

הוצאת שיחה זו לאור בתרגום ללה"ק התאפשרה באדיבות הוצאת הספרים קה"ת.

ונחתום בלשון הרב בשיחה זו: נוסף לזה ש"כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", ובוודאי עשו כבר תשובה, שהרי אפילו ע"י הרהור תשובה נעשה האדם צדיק גמור - הרי "יוסף" שבדורנו העיד כו"כ שנים לפני זה שהכל כבר מוכן, ונדרש רק "לצחצח את הכפתורים" - יש צורך רק בעוד נשיבה אחת שתעביר את האבק ("דאָסט") מן הכפתור, ובוודאי מאז ועד עתה סיימו כבר גם את צחצוח הכפתורים, וממילא צריכה כבר הגאולה לבוא תיכף ומיד ממש.

ה' טבת ה'תשע"ט
ועד תלמידי התמימים העולמי
ברוקלין נ.י.

1. השיחה נדפסה בספר השיחות תשמ"ז ח"א ע' 249, ובהוספות ללקו"ש חכ"ה ע' 474.
2. וזאת למודעי כי משבת פ' ויחי הגיה כ"ק אדמו"ר שיחה גם בלה"ק (התורעדיות תשמ"ז ח"ב ע' 252)

תרגום חפשי מאידית

דברי הגמרא⁶ "ארבעה צריכין חיזוק (שיתחזק אדם בהן תמיד בכל כחו - רש"י), ואלו הן תורה ומעשים טובים כו', תורה ומעשים טובים מנין שנאמר⁷ רק חזק ואמץ מאוד לשמור ולעשות ככל התורה, חזק בתורה ואמץ במעשים טובים כו'".

והיינו, שאמירת "חזק חזק ונתחזק" (בסיום ספר (וענין שלם) מחמשה חומשי תורה) היא בכדי לתת לבני ישראל⁸ (תוספת) חיזוק בתורה ועבודת ה' בכלל⁹, וחיזוק בכפליים¹⁰ ואף שלוש פעמים ככה - "חזק חזק ונתחזק" (ולאחר מכן - פעם נוספת ע"י הבעל-קורא).

ב. מאחר שאמירת "חזק חזק

א. בשבת זו סיימנו את הספר הראשון מחמשה חומשי תורה - ספר בראשית.

וכמנהג ישראל, כאשר מסיימים את קריאתו של כל ספר מחמשה חומשי תורה, מכריז הקהל בקול רם "חזק חזק ונתחזק"¹.

אחד הטעמים לכך הוא - ע"פ דברי המדרש "לא ימוש ספר התורה הזה מפידך², מלמד שהי' ספר תורה בחיקו של יהושע כו', כשסיים יהושע אמר לו הקב"ה חזק ואמץ³, מכאן למסיים את התורה שאומרים לו חזק⁴, וביארו האחרונים⁵ את הטעם לזה - ע"פ

1. אבודרהם סדר הוצאת ספר תורה. שו"ת מהר"ם מינץ סי' פה. ערוך השולחן או"ח סקל"ט ס"ו. כתר שם טוב (גאנין) ח"א סי' לח (אות שכב).

2. יהושע א, ח.

3. שם ו-ז.

4. כ"ה בס' המנהיג (בסדר תפלת שבת) סי' נו בשם "בראשית רבה" (אבל בב"ר שלפנינו - ליתא).

ואולי הוא גירסא אחרת בב"ר ספ"ו). בס' המנהיג הובא זה לגבי מנהג לומר חזק לכל המסיים לקרות בתורה (וכן הובא בב"י ורמ"א או"ח סו"ס קלט. מארחות חיים הל' שני וחמישי סי' יט), אבל באבודרהם שם מביא זה גם למנהג ספרד שלא נהגו לאמרה אלא כשמסיימים כל ספר וספר מחמשה חומשי התורה, "ואולי סוברים למסיים בתורה (שנאמר בב"ר) - מן הספר ממש קאמר" (אבודרהם שם). עוד בזה - ראה כתר שם טוב שם.

5. פרי חדש או"ח שם ס"ק יא (לגבי הטעם לאמירת חזק לכל קורא המסיים).

6. ברכות לב, ב.

7. יהושע שם, ז.

8. לא רק העולה לתורה (שאליו אומרים "חזק כו' - ראה במקומות שבהערה 4) - אלא (ע"י העולה לתורה גם ל) כל הקהל, כי כולם שומעים הקריאה (בקול רם) "חזק חזק ונתחזק", ובוה יומתק מנהגנו שגם העולה לתורה אומר "חזק חזק ונתחזק" ("היום יום" יח טבת. כג תשרי), לא רק לחזק את עצמו אלא גם לחזק את כל הקהל סביבו.

9. וראה גם שו"ת מהר"ם מינץ סי' פה שהוא ע"ד אומרים בסיום מסכת "הדרן עלך", כלומר השמר לך פן תשכח את הדברים כו', או כמו שנוהגין לומר לחזן יישר כתך, כלומר גמרת מצותיך, יה"ר שתזכה לגמור יותר מצות.

10. ראה כתר שם טוב שם (אות שכג), שחזק הוא על העבר, ונתחזק - על העתיד.

שיש "לחיות עם הזמן", עם פרשת השבוע, ובפרט עם חלק הפרשה של אותו היום. אשר עפ"ז מובן, שכאשר אנו מסיימים ספר בתורה ומכריזים "חזק כו" - הרי אנו חיים בשעת מעשה עם פרשת השבוע, ובפרט עם החלק של יום זה (שביעי עד סוף הפרשה), ועאכ"כ שתחושה זו של "חיים עם הזמן" מקיפה וכוללת גם את ההכרזה "חזק כו" הבאה בסיום קריאת הפרשה, ויתירה מזו - בהקריאה (לפני הברכה שלאחרי), כנ"ל.

ומזה מובן, שנוסף לחיזוק שההכרזה "חזק כו" נותנת בתורה בכלל, מעניקה היא חיזוק מיוחד בתוכן של הספר המסויים, הפרשה המסויימת והפסוק המסויים שסיימו לקרוא רגע לפני כן.

ועוד: התוכן המדובר בספר ובפרשה האחרונה, ובפרט בפסוק האחרון שבספר שסיימו לקרוא רגע לפני כן, מעניק חיזוק ("חזק חזק ונתחזק") לבני ישראל בקריאת (ולימוד) התורה שלהם בהספרים שלאחרי זה¹³,

בכל הספרים שלאחרי זה, החל - ובמיוחד - בספר הכי סמוך לו, ושם גופא - בפרשה הראשונה, ובפסוקים הראשונים בספר (ובפרשה).

ג. כך גם מובן בנוגע לשבת חזק זו

ונתחזק" בסיומו של כל ספר מחמשה חומשי תורה באה בהמשך לספר וחלק מסויים בתורה [והדבר הוא ע"פ מנהג ישראל ש"תורה היא"¹¹, והרי כל ענין בתורה הוא בתכלית הדיוק] - מובן מכך, שנוסף לחיזוק שההכרזה "חזק כו" מוסיפה בתורה בכלל, קשור חיזוק זה במיוחד לתוכנו של הספר המסויים שקריאתו הסתיימה עתה, ובפרט - לפרשה האחרונה בספר זה, ובזה גופא - לקריאה האחרונה (משביעי עד סוף הפרשה), ובפרטי פרטיות - לפסוק האחרון בספר זה (ובפרשה זו), כיון שמיד לאחר סיום הפסוק האחרון, בסמיכות ממש, באה ההכרזה "חזק כו",

ועד כדי כך שאמירת הברכה שלאחרי ע"י העולה לתורה באה לאחר הכרזת "חזק חזק ונתחזק" (ע"י הקהל וגם ע"י הבעל-קורא), כלומר, שאמירת "חזק כו" נכללת בקריאה האחרונה (משביעי עד סוף הפרשה) ובברכות על קריאה זו. וממילא מובן ביתר שאת, כנ"ל, שלהכרזה "חזק כו" צריכה להיות שייכות בתוכן לספר בכלל, ובפרט לחלק האחרון שבו, ובפרטי פרטיות - לפסוק האחרון.

ויומתק ע"פ תורת אדמו"ר הזקן¹²,

11. ראה תוד"ה נפסל מנחות כ, ב. מהר"ל הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מהדורא קמא ע' 153. וראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א.

12. "היום יום" ב' חשון. ס' השיחות תש"ב ע' 29 וילך. ועוד.

13. ראה הערות 9-10 ש"ונתחזק" הוא על העתיד. ע"ד שתזכה לגמור יותר מצות.

ומהכרות "חזק כו", נמשך חיזוק בכל התורה, החל (בגלוי) מספר שמות (הספר הסמוך ביותר לספר בראשית), ושם גופא - בתחלת ספר שמות, ובפסוקים הראשונים (שמתחילים לקרוא בתפלת מנחה של שבת חזק, באותו היום שבו הכריזו "חזק כו" בסיום ספר בראשית). וכדלקמן.

והביאור בכל זה צריך להיות מובן בפשטות לכל יהודי - שהרי על התורה בכללה נאמר "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"¹⁷, היינו שהתורה היא ירושה לכל יהודי¹⁸, אנשים נשים וטף¹⁹, מן הגדולים שבגדולים ועד לקטנים שבקטנים, וקטנות שבקטנות²⁰, וכמודגש גם בנוגע לאמירת "חזק כו" - הנאמרת (ונשמעת) ע"י כל בני ישראל שבבית הכנסת, גם הקטנים.

והיינו, שלא די בהסברת הענין ע"פ רזין דרזין דאורייתא (שאז יוכלו להבין זאת רק אלו שיש להם שייכות לרזין דרזין), אלא יש להלביש את הרזין דרזין ב"אותיות" (לא רק ע"ד הדרוש והרמז, אלא גם) ע"ד הפשט, באופן המובן בפשטות גם לפשוט שבפשוטים ולבן חמש למקרא²¹, ולא רק עבור השכל

- בסיום ספר ראשון מחמשה חומשי תורה, סיום ספר בראשית:

לכל לראש - הכרות "חזק חזק ונתחזק" שהכריזו היום מעניקה חיזוק בתורה ועבודת ה' בכלל, כנ"ל.

ובפרט שזוהי הכרות "חזק כו" בסיום ספר ראשון מחמשה חומשי תורה, שמזה מובן שהוא גם הראשון במעלה, ואדרבה - מכיון שהוא ראשון במעלה הרי נשתלשל (נשתלשלו מהן¹⁴) שהוא המופיע ראשון בסדר הספרים.

ממילא מובן, שהכרות "חזק כו" שבסיום ספר ראשון (במעלה) מעניקה חיזוק מיוחד בתורה ועבודת ה', להיותו הראשון במעלה. ובפרט ע"פ הכלל "כל התחלות קשות"¹⁵ - הרי מובן שהכרות "חזק כו" הראשונה (בסיום ספר ראשון) צריכה לכלול תוספת חיזוק ברכה והצלחה, בכדי שתוכל לפרוץ ולפתוח את הדרך¹⁶ בחיזוק בתורה גם עבור החיזוק שבספרים שלאחרי זה.

ונוסף לכל זה - החיזוק ("חזק חזק ונתחזק") בסיום ספר ראשון קשור לתוכן הספר, ובפרט לפרשה האחרונה (פ' ויחי), ובזה גופא - לסיום הפרשה, ובפרטי פרטיות - לפסוק האחרון בפרשה, כנ"ל.

17. ברכה לג, ד.

18. ונוגע להלכה - ראה סנהדרין נט, א.

19. כידוע ש"תינוק בן יום אחד . . נוחל ומנחיל" (משנה נדה מג, סע"ג ואילך. רמב"ם הל' נחלות ספ"א).

20. ולהעיר מהדין שבמקום שאין בן הבת יורשת (רמב"ם שם ה"ג).

21. שאינו אפילו בדרגת "בר שית" (ראה כתובות

14. ראה תניא רפ"ג.

15. מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה.

16. כידוע בענין פתיחת הצנור - ראה ד"ה כי כאשר השמים באוה"ת נ"ך (כר ג) ע' ארנג; ס"ה תרע"ח ע' רפג. ועוד.

ולהעיר - "ויחנטו אותו ויישם בארון", הרי מטרת "ויחנטו אותו" היא בפשטות כדי להבטיח שגופו (כולל הבשר וכו') ישאר קיים בשלימות²⁴ (ולא ישלטו בו רימה²⁵ ותולעה²⁶), ויתירה מזה - "ויישם בארון", דבר המדגיש קביעות חזקה עוד יותר²⁷; ורק לאחר ריבוי שנים תקויים בקשת יוסף "והעליתם את עצמותי מזה"²⁸, ויתירה מכך: רק את "עצמותי", ללא הבשר וכו' (משא"כ במצרים כתיב "ויחנטו אותו גו", העצמות עם הבשר וכו')²⁹!?

דנפש האלקית, אלא גם עבור השכל של נה"ב²², - אפילו השכל דנה"ב של בן חמש למקרא.

ד. ויובן בהקדים דבר תמוה:

ע"פ המבואר לעיל, שהכרזת "חזק חזק ונתחזק" היא חיזוק במיוחד מן הענין (ובענין) המדובר בפסוק האחרון (הסמוך ממש לאמירת "חזק כו") - מתעוררת תמי' הכי גדולה בנוגע לסיום ספר בראשית:

הפסוק האחרון בספר בראשית הוא אודות מיתת יוסף - "וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים".

מתעוררת אפוא שאלה עצומה: כיצד ניתן להתחזק ("חזק חזק ונתחזק") מכך אשר (1) "וימת יוסף", ונוסף לזה (2) הוא נשאר - "במצרים", "ערות הארץ"²³ - ירידה הכי תחתונה, ועד כדי כך שיעקב אמר "אל נא תקברני במצרים". ונשאתני ממצרים", היינו שלא ישהה שם אפילו לזמן קצר, ועוד זאת (3) השארותו שם לא היתה באופן עראי, כי אם באופן קבוע ולדורות.

24. כי חניטה היא "בגין לקיימא גופא", ויעקב "בתר דאשתלים דא קיימא גופא שלים זמנין סגיאין . . . בקיימא דגופא ונפשא, כגונא דא ליוסף . . . בקיימא דגופא דכתיב ויחנטו אותו כו" (זהר סוף פרשתנו). וראה ש"ך עה"ת פרשתנו (ג, ב) "החניטה היא לקיים הבשר שלא יכלה ויהי' הגוף קיין כאילו הוא חי", וראה צרור המור עה"פ שם.
25. ראה אבות רפ"ג.
26. כדי שלא ישלטו רימה בבשרו (מדרש שכל טוב פרשתנו עה"פ שם) ויחנטו הרופאים את ישראל.
27. ובפרט ע"פ דברי חז"ל (סוטה יג, א): ארון של מתכת עשו לו (ליוסף) מצרים וקבעוהו בנילוס הנהר כדי שיתברכו מימיו.
28. פרשתנו נ, כה.
29. ראה סוטה יג, ב: מפני מה נקרא יוסף עצמות בחייו, מפני שלא מיחה בכבוד אביו כו'. וראה ראב"ע בשלח יג, יט. ש"ך עה"ת סוף פרשתנו. בשלח שם. - וצ"ע כיון שויחנטו אותו (לקיים הבשר) ויישם בארון* ועכ"ל שרק נקרא עצמות** אבל הארון וכל אשר בו, גם הבשר, נקבר בשכם. - וראה לקמן הערה 56.
* הש"ך (בשלח שם) כותב שזה הי' העונש על ששמע כו' שנתאכל הבשר למירוק. ועפ"ז צע"ג לשון הגמרא "נקרא עצמות", דעיקר חסר מן הספר, דהרי נקרא עצמות מפני שנעשה עצמות, וזה דנעשה עצמות הוא מפני ששמע כו'.
ולהעיר גם מזהר שבהערה 24. וכבר העירו (נצו"ז לזהר שם) שצ"ע במ"ש בשו"ת החת"ס יו"ד ששל"ו, שחנטו יוסף כדרך כל החונטים (שלא נשאר שלם) וע"כ נקרא עצמות יוסף.

נא. ב"ח לטור יו"ד סי' רמה (ד"ה מנסיני). הל' ת" לאדה"ז פ"א קו"א סק"א) וכ"ש וק"ו שהוא למטה מגדול בשנים.
22. כמדובר כמ"פ (ראה שיחת ש"פ וישב - לעיל ע' 157. וש"ג), שהחידוש דתורת חסידות חב"ד הוא - הבנת ריזן דרזין דאורייתא באופן שיתפרנסו מיני' אפילו בשכל דנה"ב.
23. מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד בסופו.

הירידה העיקרית בגלות מצרים³⁰ - יש צורך בחיזוק מיוחד וכחות מיוחדים כדי שיהי' ניתן לעבור זאת.

וזהו התוכן הכללי של ספר בראשית (המופיע קודם ספר שמות) - "ספר³¹ הישר . . זה ספר אברהם יצחק ויעקב (והשבטים)³² שנקראו ישרים" - המדבר אודות עבודת האבות, כהכנה ונתינת כח וחיזוק לעבודת הבנים - "מעשה אבות סימן לבנים"³³ - בעיקר בשעה שהבנים יורדים לגלות. כולל גם הבטחות הקב"ה לאבות (ובמיוחד כברית בין הבתרים), שבני ישראל יצאו מהגלות ויזכו לעלי' גדולה יותר - "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"³⁴.

וככל שהולכים ומתקדמים בספר בראשית, כך גדלים החיזוק והכחות שניתנים לבני ישראל העתידים להיות לאחר מכן בגלות מצרים. ועד לסיום הספר - פ' ויחי, העוסקת בברכת יעקב להשבטים, ברכה והמשכה ונתינת כח לכאו"א מהשבטים במיוחד ולכל השבטים יחדיו³⁵,

30. אחרי ש"וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא" (שמות א, 1), "וכל זמן שהי' אחד מהם קיים מאותן שירדו למצרים לא שעבדו המצרים בישראל" (שמו"ר פ"א, ח). וראה שמו"ר (שם, ד) "הבאים מצרימה . . כאילו אותו היום נכנסו למצרים". וראה תו"א ר"פ שמות ע"ד ה' ירדות במצרים, בפ' ויגש ובפ' שמות. 31. ע"ז כה, א. וראה תו"ח לך פג, סע"ג ואילך. פד, ד ואילך. חיי שרה קלה, ב ואילך.

32. תו"ח לך פד, ד. וראה תו"ח חיי שרה שם.

33. ראה תנחומא לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך יב, ו. יב, י. יד, א. תולדות כו, א. וישלח לב, ד. סוף פרשתנו.

34. לך טו, יד.

35. פרש"י בפרשתנו מט, ס"פ כח.

יתירה מזאת: אילו סיום הספר הי' פסוק אחד לפני זה - בשבועת יוסף "ואלקים פקוד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב גו' והעליתם את עצמותי מזה" - הי' (קצת) מובן כיצד ניתן למצוא חיזוק בכך, כיון שהמדובר הוא אודות ההבטחה שסוף יצאו בני ישראל מהגלות ויעלו גם את עצמותיו של יוסף; אך תוכנו של הפסוק האחרון ממש, "וימת יוסף גו' ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים" - הוא בכיוון ההפכי לגמרי, שמבלי הבט על ההבטחה ש"אלקים פקוד יפקוד אתכם גו' והעליתם את עצמותי", הרי בינתיים אירע "וימת יוסף גו' ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים!"

ה. וי"ל הביאור בכל זה - כפי שמובן גם לפשוט שבפשוטים ולבן חמש למקרא וכיו"ב:

מובן בפשטות (אפילו לילד קטן) שלפני ירידת בני ישראל לגלות - צריכים הם לקבל חיזוק ונתינת כח, בכדי שיוכלו לעמוד בנסיונות הגלות, ולהשאר בשלימות באמונתם, בלימוד התורה ובקיום המצוות ועבודת ה' בכלל.

לכן מובן, שקודם שבאים אל "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" -

** וכן משמע בחדא"ג מהרש"א שם, עיון יעקב לעין יעקב שם.

ובכח דיוסף ש"בלעדיך³⁹ לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים", ולבסוף ע"י הגלות יזכו לעילוי געלה יותר ("והעלה אתכם"), ויעלו בפועל ממצרים⁴⁰ לארץ ישראל,

עד שע"ז (ע"י "ויישם בארון במצרים") מתגלית פנימיות הכוונה בפסוק שלאחריו "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" - "על שם גאולת ישראל נזכרו כאן"⁴¹ - הגאולה הבאה ע"י הירידה.

ו. עפ"ז יובן יותר תוכן הכרזת "חזק חזק ונתחזק" בסוף ספר בראשית:

התורה (שהיא נצחית⁴²) נותנת הוראה ברורה עבור בני ישראל בכל הדורות, כיצד יוכלו לעבור את החושך הכפול והמכופל של הגלות:

כשם שבגלות מצרים קבלו בני ישראל כחות וחיוזוק עוד קודם ירידתם לגלות כדי שיוכלו לעבור אותה - כן הוא גם בכל הגליות, אשר כל הגליות (מלכיות) נקראות על שם מצרים⁴³, ו"כימי"⁴⁴ צאתך מארץ מצרים אראנו גו"⁴⁵, שקודם הירידה לגלות - "ואלה

עד לסיום הפרשה ממש (הפסוק האחרון), "וימת יוסף גו' ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים" - שזהו החיוזוק ונתינת הכח הגדולים ביותר לבני ישראל בהיותם בגלות:

נוסף לכח שיש להם מ"מעשה אבות סימן לבנים", ונוסף להבטחות הקב"ה לאברהם יצחק ויעקב, והבטחת יוסף לבני ישראל ("ואלקים פקוד גו'") - מקבלים בני ישראל בגלות עצמה מציאות בפועל המחזקת אותם ומסייעת להם להתגבר בהצלחה על החושך הכפול והמכופל³⁶ -

את מציאותו של יוסף הנמצא בשלימות יחד עם בגלות מצרים, ולא רק באופן עראי, אלא באופן קבוע ובשלימות - עם עצמותיו ובשרו וכו' - "ויחנטו אותו", "ויישם בארון במצרים"³⁷; והדבר מחזק את בני ישראל כך שיוכלו לסבול את הגלות³⁸, ויתירה מזו - לשלוט על הגלות, בדוגמת

36. ראה זהר פרשתנו רכב, ב (ובמק"מ ואור החמה שם). ש"ך עה"ת פרשתנו (מז, כט - ד"ה ועד"ה קרא). וראה בכ"ו - לקו"ש חכ"ה ע' 3-272. ח"ל ע' 255.
37. ראה זהר סוף פרשתנו ע"ד העילוי ד"ויישם בארון" (ובתרי יוד"ו). וראה סוטה יג, סע"א: כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר היו שני ארונות הללו אחד של מת (יוסף) ואחד של שכינה מהלכין זה עם זה כו'. וראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' תמב ואילך.
38. ראה אור החמה שם: לא יוכלו ישראל לסבול הגלות אלא עם השכינה בתוכם והשכינה צריכה יחוד עם יסוד סוד יוסף ולזה הוצרך שלא יעלוהו. ובלשון הש"ך שם: אמר יעקב ליוסף "אתה צריך שתגן עליהם כו' ואתה צריך למשוך להם חן וחסד כל זמן שהם בגלות וללכת עמהם ולמשכם במדבר כו'".

39. מקץ מא, מד.

40. וגם בהיותם במדבר העמים (לאחרי גאולת מצרים) הלכו ביחד ובכח ארון יוסף - ראה הערה 37.

41. ש"ך שבהערה 38.

42. שמור"ר פ"א, ה.

43. ראה תניא רפי"ז. ובכ"מ.

44. ב"ר פט"ז, ד.

45. מיכה ו, טו.

46. ומובן גם לבן חמש שגלות מצרים הו"ע כללי

נמצא בשלימות יחד עם בני ישראל בגלות!

וממילא מעניקה ידיעה זו חיזוק בעבודת בני ישראל עוד בהיותם בגלות - בלימוד התורה ובקיום המצוות בהידור (כפשטות הפירוש ב"חזק חזק ונתחזק" - חיזוק בתורה, שהיא מהארבעה ש"צריכין חיזוק", "שיתחזק אדם בהן תמיד בכל כחו", כנ"ל ס"א).

ז. ובאם הדברים אמורים בכל הדורות של הגלות - עאכ"כ בדורנו זה, דרא דעקבתא דמשיחא, שמצד ירידת הדורות (בהבנה והשגה בתורה וכו') הראה הקב"ה לבני ישראל בחסדו הגדול הוראות גלויות כו' [נוסף לכך שיהודי צריך להשתדל בעצמו למצוא בכל ענין רמז בנוגע לעבודתו]⁴⁶:

שמו (הראשון) של כ"ק מו"ח אדמו"ר, נשיא דורנו (בדוגמת יוסף שהי' נשיא בדורו) - הוא יוסף, ועבודתו של נשיא דורנו היא בדומה בכמה פרטים לעבודת יוסף⁴⁷,

החל מהעבודה המרומזת בשמו "יוסף" - "יוסף ה' לי בן אחר"⁴⁸, כידוע הפירוש בזה⁴⁹, שיוסף עושה

שמות בני ישראל הבאים מצרימה", כולל גם נכדיהם וניניהם של יורדי מצרים - מקבלים בני ישראל את כל הכחות והחיזוק כדי שיוכלו לסבול את הגלות, ויוכלו ללמוד תורה ולקיים מצוות בהידור במלוא התוקף,

החל מהכחות הנמשכים ע"י "מעשה אבות" (שהם "סימן לבנים"), וכן מההבטחות של הקב"ה, עד להבטחת יוסף "ואלקים פקוד פקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת",

ועד לחיזוק הגדול ביותר - שיוסף נמצא עם בני ישראל בגלות, "ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים".

וכדי להדגיש זאת יותר ובגלוי - מכריזים כל הנמצאים בבית הכנסת בסיום ספר בראשית, ותיכף ומיד לאחר הפסוק האחרון "וימת יוסף גו' ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים" - "חזק חזק ונתחזק": התחזקו בזה שיוסף נמצא עמנו יחד בגלות, עם עצמותיו ובשרו וכו'!

עד שגם אנשים פשוטים, וכן ילדים, מכריזים הכרזה זו, ומבינים את החיזוק הכי גדול שבזה - ומחזקים ומעוררים איש את רעהו, "חזק חזק ונתחזק", ובמה? - בזה ש"וימת יוסף גו' ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים", יוסף

46. ראה בארוכה במס' ברכות (נה, ב ואילך) - לימודים בעבודת האדם מכל מיני מאורעות בחיי האדם, ואפילו מחלומות. לדוגמא: השכים ונפל לו פסוק לתוך פיו הרי זו נבואה קטנה.

47. ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 835 ואילך. ועוד. ס' השיחות תש"ה ע' 82.

48. ויצא ל, כד.

49. אוה"ת ויצא רכ, א ואילך [בביאור הב"ר פע"ג, ו].

ולדורות - כי בקידוש של שבת ויו"ט ובכמה תפלות ואומרים "זכר ליציאת מצרים".

והנה רואים אנו שמנוחתו כבוד של כ"ק מו"ח אדמו"ר (יוסף שבדורנו) - היא יחד אתנו בגלות, בחצי כדור התחתון⁵⁴ - ויישם בארון במצרים!

והטעם לזה הוא - בכדי שבכך יהי "חזק חזק ונתחזק", היינו שבני ישראל בהיותם בחושך כפול ומכופל של דרא דעיקבתא דמשיחא, יתחזקו בחיזוק אחר חיזוק ("זאָלן זיך שטאַרקן, און נאַכאַמאַל שטאַרקן, און ווידעראַמאַל שטאַרקן") מכך ש"יוסף", עם עצמותיו, כולל גם בפירושו (הפנימי ד"עצמות", מלשון) עצמותו, עצמותו (ומהותו) דיוסף⁵⁵, נוסף על בשרו וכו'⁵⁶ - נמצא יחד עמנו בגלות⁵⁷!

וממילא אין מקום להתפעל כלל מהגלות, אלא עומדים בחוזק ובתוקף בכל הנסיונות וההעלמות וההסתרים של הגלות העלולים להפריע ללימוד התורה וקיום המצוות, כולל ובמיוחד - העבודה וההליכה ב"דרך ישרה אשר

(גם) מ"אחר" - "בן", וזה קאי (כפשוט - גם) על כללות העבודה של הפצת המעיינות חוצה עד ל"חוצה" שאין חוצה ממנו, והפיכת ה"אחר" (חוצה) ל"בן" להקב"ה.

ועד - שיעשה "בן" כזה שהנו נעלה יותר מיוסף עצמו (כביכול) - "בנימין", "שהוא לבדו נולד בארץ כנען"⁵⁰ (משא"כ יוסף ושאר השבטים נולדו בחוץ לארץ).

עד שאצלו הי' חידוש (לגבי שאר כל השבטים) בכך שהיו לו שני שמות ("בן אוני" ו"בנימין"), אלא שנקבע ונשאר אחד מהם.

ויתירה מזו: מבלי הבט על כך שרחל קראה לו בשם "בן אוני"⁵¹, קרא לו יעקב בשם "בנימין"⁵², וכך נשאר שמו עד סוף כל הדורות - חידוש שלא הי' אצל שאר השבטים. והיינו, שאפילו אם ישנו קס"ד שהוא "בן אוני" - פועל יעקב לעשותו "בן ימין", כך שמתבטלת קס"ד זו, ובכל הזמנים הוא נקרא "בנימין" (ויתירה מזה, בתיבה אחת דווקא) בלי שום קס"ד אחרת⁵³.

אוני" כו' - ע"ד השלילה דכל הקורא לאברהם אברם כו' (ברכות יג, א).

54. להעיר מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד חצי כדור התחתון - סה"מ תש"ח ע' 232 ואילך. אגרות קודש שלו ח"ב ע' תצב ואילך.

55. מגלה עמוקות אופן יו (עה"פ בשלח יג, יט). וראה אוה"ת בשלח (כרך ז) ע' ב'תרגום.

56. כלומר, לא רק שלימות העצמות, אלא גם שלימו הגילוי וההתפשטות כו'.

ולהעיר מפתגם כ"ק אדמו"ר נ"ע: איך וועל גאַנץ זיין . . מיט מיין עצמיות . . איך וועל גאַנץ זיין מיט מיין התפשטות (ס' השיחות תורת שלום ע' 248).

57. ומצד נשמתו כו' - הרי אדרבה: אשתכח ככולהו עלמין יתיר מבחיהו (זח"ג עא, ב) (וראה שם ע, ב).

אגה"ק ס' זי וביאורו).

פרשתנו שפן, א ואילך. שצ, א ואילך. שצז, ב ואילך. ועוד.

50. פרש"י וישלח לה, יח.

51. וישלח שם.

52. תיכף כשנולד - כפשטות הכתוב. וכן בנוגע לשאר השבטים - משמע מפשטות הכתובים שנקראו בשמם תיכף כשנולדו, ולא בעת הכניסה לבריתו של א"א. וצריך חיפוש בספרים.

53. ולא צריכים לשלול אפילו שכל הקורא בנימין "בן

ברגעים האחרונים של הגלות ולא נותר אלא לצחצח את הכפתורים, וגם על עבודה זו ניתן הסיוע והחיזוק מ"ויישם (יוסף) בארון במצרים".

עאכו"כ כשעומדים בתוך שלושים ימי ההכנה⁶⁴ לפני עשירי בשבט ("שלושים יום לפני החג"⁶⁵), יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, "יוסף" של דורנו - שאז "כל" מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו, "מתגלה"⁶⁷ ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה. . ופועל⁶⁸ ישועות בקרב הארץ".

ט. הלימוד מזה בנוגע לפועל:

בהיותנו בדורו של כ"ק מו"ח אדמו"ר - באופן ש"יוסף" נמצא יחד עמנו (ובפרט ע"י "זרעו בחיים"), ובפרט בעמדנו בתוך שלושים יום לפני עשירי בשבט - צריך להתקיים "חזק חזק ונתחזק" בעבודה לסיים את השיריים האחרונים של צחצוח הכפתורים, עי"ז שכל בני ישראל, אנשים נשים וטף, יוסיפו עוד יותר בלימוד התורה ובקיום המצוות, ובכללות - בשלושת העמודים שעליהם העולם עומד, תורה עבודה

הורנו מדרכיו. . (ו) אורחותיו⁵⁸ של "יוסף" שבדורנו - שעי"ז מראים ש"זרעו בחיים" וממילא "אף הוא בחיים"⁵⁹ - עבודת הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות חוצה, עד לחוצה שאין חוצה ממנו (הפיכת ה"אחר" ל"בן").

ח. כל זה - אפילו אילו היה נשאר עוד ריבוי עבודה בזמן הגלות; עאכו"כ לאחרי שהעיד⁶⁰ כ"ק מו"ח אדמו"ר לפני כו"כ שנים - שעתה נדרשת רק העבודה "עמדו הכן כולכם", לעמוד בתוקף ("עמדו"), ובאופן ד"הכן", וכולם יחד באחדות ("כולכם"), מאחר שכבר סיימו את כל העבודה ולא נותר אלא צחצוח הכפתורים⁶¹, והיינו שהכפתורים כבר ישנם, והם משמשים בתפקידם (לחבר את צד הימין וצד השמאל של הלבוש ובהעלאת הימין על השמאל⁶²), ונותר רק צחצוח של כפתור אחד או שני כפתורים וכיו"ב, כלומר - להעביר את האבק ("דאָסט"⁶³) - כפי שהוא נקרא בשפת המדינה) מן הכפתור, כדי שיהי' בתכלית השלימות, בתכלית ההידור והיופי, לקבל פני משיח צדקנו.

הדבר נותן, אפוא, חיזוק נוסף לבני ישראל בגלות, ביודעם שעומדים הם

64. דובר חשוב צריך הכנה עד להכנה דרבה (ראה ביצה ב, ב, ד. א. אנציקלופדי' תלמודית ערך הזמנה (א). וש"נ).

65. ע"ד פסחים ד, סע"א. וש"נ.

66. אגה"ק סי' זך (קמו, א-ב). וראה סידור שער הל"ג בעומר (דש, ב-ג). ד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י: תקס"ד (סה"מ תקס"ד ע' קד): מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרסו ואילך. ד"ה הנ"ל תרנ"ד: עטר"ת. ועוד.

67. אגה"ק סכ"ח (קמח, א).

68. תהלים עז, יב.

58. ל' אדה"ז באגה"ק שם (קמו, ב).

59. תענית ה, ב.

60. במכתבו מכ"ו אדר תרח"ץ (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"ב שצז, ב. אגרות קודש שלו ח"ד ע' רעט).

61. שיחת שמח"ת תרפ"ט.

62. ראה גם שיחת ה' טבת שנה זו.

63. וי"ל הרמו ע"ד הצחות: ר"ת דא סטרא (אחרא).

הוראת המשנה⁷⁴ "עשה לך רב"⁷⁵, ולהתדבר עם ה"רב" אודות מצבו בעבודתו הפרטית והכללית, בשלושת העמודים תורה עבודה וגמ"ח, ובעשיית ביתו וחדרו בית תורה, תפילה וגמ"ח.

ובכל זה נוספת הדגשה מיוחדת - כפי שהציעו⁷⁶, שכהכנה לעשירי בשבט יוסיפו כל אחד ואחת בלימוד התורה ובנתינת הצדקה, ויתדברו עם ה"רב" שלהם, וכדאי ונכון שבמשך שלושים ימי ההכנה יעבור כאו"א בחינות אצל ה"רב" שלו, ובזה גופא - שלוש בחינות, לאחרי כל עשרה ימים, בכדי לדעת כיצד ועד כמה התכונן לעשירי בשבט: בחינה ראשונה - בעשרים בטבת⁷⁷, בחינה שני' - בראש חודש שבט⁷⁸, והבחינה השלישית - בעשירי בשבט, "העשירי יהי קודש"⁷⁹.

[ויש להוסיף, שאפילו אם ישנו אי מי שלא ניצל את ימי ההכנה כדבעי למיעבד⁸⁰ - הרי, נוסף לזה שנדרש ממנו

וגמילות חסדים, וכן - בהיותם "נרות להאיר", ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות חוצה.

ובמיוחד - ע"י עשיית כל העניינים הנ"ל באופן של קביעות, אע"פ שאנו נמצאים עדיין בגלות - בהפיכת הבית הפרטי והחדר הפרטי ל"בית כללי", "בית ועד לחכמים"⁶⁹, בית תורה תפילה וגמ"ח⁷⁰, ועד ל"בית כללי" ל"כלל" הכי ראשון - הקב"ה בעצמו, עי"ו שאיש ישראל מספק את "פרנסתו"⁷¹ (של הקב"ה), והרי "פרנסה" כוללת מזון, לבוש⁷² ובית - היינו שיהודי עושה מ"מזונו", "לבושו" ו"ביתו" - "מזון", "לבוש" ו"בית" של הקב"ה כביכול, ע"י ניצולם עבור תורה, עבודה וגמ"ח (שהם כנגד מזון, לבוש ובית⁷³).

ובכדי להוסיף חיזוק בעבודה וביכולת לנצח את היצר דהיפך הטוב ולהפכו - יש לקשר זאת גם עם קיום

69. אבות פ"א מ"ד.

70. ראה שיחות שנה זו: יום שמח"ת (לעיל ע' 35 ואילך): ש"פ נח (לעיל ע' 44 ואילך): ש"פ חיי שרה (לעיל ע' 95 ואילך): נר ה', נר ו' ונר ז' דחנוכה (לעיל ע' 177 ואילך): ה-י"ב טבת. ועוד.

71. ראה שהש"ר עה"פ א, ט. וכמחז"ל ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים (ראה זח"ג ז, ב. יל"ש פקודי רמו תיח). וראה מאמרים שבהערה הבאה.

72. ראה אות"ת דברים כרך ה ע' ב'מה ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' רלג ואילך. תרנ"ז ע' רחצ ואילך. ועוד.

73. במאמרים שבהערה הקודמת מפורש ש"פרנסה" כולל מזון ולבוש, והם כוללים הג' עמודים דתורה (מזון ולבוש) תפלה (מזון) וצדקה (לבוש). אבל בכ"מ מבואר שצרכי האדם נחלקים לג', מזון ולבוש ובית (לקו"ת ס"פ ברכה. ועוד), והם כנגד תורה (בית) תפלה (מזון) וצדקה (לבוש) - ראה תו"ח ויקהל תרכז, סע"א ואילך. ועוד.

74. אבות פ"א מ"ו. שם מט"ז.

75. ראה שיחות: ש"פ דברים תשמ"ו (לקו"ש חכ"א ע' 247), ש"פ נח וי"פ וירא (לעיל ע' 44 ואילך; ע' 56-7; ע' 70 ואילך). ועוד.

76. שיחת י"ב טבת (לעיל ע' 244 ואילך).

77. יום סגולה - יום הילולא דהרמב"ם (תולדות הרמב"ם שנדפסו בשו"ת ברכת אברהם (לר"א בן הרמב"ם) - מכת"ר ר' דוד הנגיד נגד הרמב"ם. שם הגדולים להחיד"א מערכת גדולים ערך רמב"ם בסופו. ועוד).

78. יום סגולה - "בעשתי עשר חודש באחד לחודש גו' הואיל משה באר את התורה גו'" (דברים א, ג-ה. 9).

79. בחוקותי כז, לב. וראה בכורות נח, ב. זח"ב רעא, א.

80. ראה כתובות סז, רע"א.

שהרי, אע"פ שבזמן הגלות נמצא יוסף יחד עם בני ישראל ("ויחננו אותנו ויישם בארון במצרים"), הרי הבטיח יוסף שלאחר מכן בוודאי "ואלקים פקוד יפקוד אתכם, והעלה אתכם מן הארץ הזאת, אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב", ואזי "והעליתם את עצמותי מזה" -

וכן תהיה לנו גם בדורנו זה, שאע"פ שכ"ק מו"ח אדמו"ר נמצא יחד עמנו בגלות, ומעניק לנו חיזוק - הרי בידינו ההבטחה "אלקים פקוד יפקוד" אתכם והעלה אתכם גוי", יחד עם "עצמותי" וה"עצמות" של "יוסף"⁸⁵,

ותירה מזה - "הקיצו ורננו שוכני עפר"⁸⁷, ויוסף וכל השבטים בתוכם, וכ"ק מו"ח אדמו"ר בתוכם.

ואדרבה: עתה אין עוד צורך להמתין משך זמן עד שיקויים "והעלה אתכם", כי, נוסף לזה ש"כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה"⁸⁸, ובוודאי עשו כבר תשובה, שהרי אפילו ע"י הרהור תשובה נעשה האדם צדיק

עצמו להוסיף בזה אח"כ ובאופן של "כפליים לתושי"⁸¹ - מקבל הוא גם עזר וסיוע בזה מאלו מבני ישראל שניצלו את ימי ההכנה כדבעי למיעבד⁸².

ויה"ר שתקויים הבקשה (כפי שכתב כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ב"פדיון") - "שיפעלו הדברים בי ובהשומעים", כולל "השומעים" - לא כ"כ בשמיעה באזניים ("הערן"), אלא בקליטה והרגשה בפנימיות ("דערהערן"⁸³), כולל גם - לשמוע ולקלוט את ה"קול ילד בוכה"⁸⁴, הן זה שבתוכו פנימה והן זה שב"חוצה", ולעשות מה"אחר" שבחוץ - "בן".

י. וע"י סיום הפרטים הקטנים האחרונים בצחצוח הכפתורים - נצא מיד מהגלות,

81. ע"פ איוב יא. ו. שמו"ר פמ"ו, א.

82. כי "כל ישראל ערבים זה בזה" (שבועות לט, סע"א). ועד שכל א' מישראל בכל בוקר מכניס עצמו בהכלל ע"י אמירת "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך" (שער הכוונות בתחלתו. פע"ח שער עולם העשי" פ"א. וראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר - נדפס בסה"מ תש"ט ע' 99. אגרות קודש שלו ח"ג ע' קמג).

ולהעיר מהדיון דמי שאנוס שאין יכול לבוא לביהכנ"ס להתפלל עם הצבור יש לו לכיון להתפלל בשעה שהצבור מתפללין בביהכנ"ס שהוא עת רצון (טושו"ע (ודארה"ז) או"ח ס"צ ס"ט (ס"י)).

וי"ל שכן הוא בנוגע לתורה וצדקה (כללות כל המצוות) - שגם בהם עילוי כשהוא "בעשרה" (אנה"ק סכ"ג) - דמי שאנוס ואינו יכול לעסוק בתורה או ליתן צדקה בציבור, יש לו לכוין ללמוד וליתן צדקה בשעה שהצבור לומדים תורה ונותנים צדקה.

83. ראה סה"מ תש"ח ע' 252 ואילך. ועוד.

84. ראה הקדמה לסה"מ תש"ב. לקו"ש ח"ו ע' 264 ואילך. ועוד.

85. ראה מדרש הגדול כאן: פקד בימי משה יפקוד בימי המלך המשיח.

86. ויש לומר לימוד נפלא ואחריות גדולה בזה - ש"יוסף" בדורנו "משביע" ונתן לנו הכח (כידוע ששבועה הוא גם נתינת כח - ראה קיצורים והערות לתניא ע' ג. קונטרס ומעין מ"ד פ"א) לסיים "צחצוח הכפתורים" וכו' ולהביא הגאולה ולהעלות גם "עצמות" (עצמיות) שלו!

87. ישעי' כו, יט.

88. סנהדרין צז, ב.

מתי קץ הפלאות⁹², "עד מתי . . יחרף צר"⁹³!?

אפילו אב בשר ודם לא הי' יכול לסבול את המצאו של בנו יחידו בגלות, ובפרט יותר מאלף ותשע מאות שנה, ובפרט כאשר יחד עמו נמצאים בגלות כל בני ישראל מכל הדורות שלפנ"ז ושלאח"ז - ועאכו"כ שיש לאבינו שבשמים (כביכול) צער גדול מכך. ובפרט שבנוסף לזה ש"בכל צרתם לו צר"⁹⁴, הרי גם "שכינתא בגלותא"⁹⁵...

ולכן צריכים בני ישראל לזעוק ולתבוע את הגאולה (כפי שהובא כמ"פ⁹⁶ מדברי הפוסקים⁹⁷ וכו'), וכפי שאומרים בתפילת כל יום - וג' פעמים ביום - "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", (וזאת בנוסף על מה שאומרים) גם בשבת ויו"ט - "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים", והרי בעת התפילה יש לכוון גם פירוש המילות, והיינו (פירוש המילות) כפי שמבין זאת בשר ודם (ולא די כלל באופן שמבין זאת מלאך...) - "ותחזינה עינינו", שענינו שלנו יראו, "בשוכך

גמור⁸⁹ - הרי "יוסף" שבדורנו העיד כו"כ שנים לפני זה שהכל כבר מוכן, ונדרש רק "לצחצח את הכפתורים" - יש צורך רק בעוד נשיבה אחת שתעביר את האבק ("דאָסט") מן הכפתור, ובוודאי מאז ועד עתה סיימו כבר גם את צחצוח הכפתורים, וממילא צריכה כבר הגאולה לבוא תיכף ומיד ממש.

ואע"פ ש"יוסף" נמצא עמנו בגלות ("ויישם בארון במצרים"), והכוונה בירידה לגלות היא בכדי לזכות לעלי' נעלית יותר,

- וכמובן מדברי הגמרא⁹⁰ בנוגע לגלות מצרים, "שלא יאמר אותו צדיק (אברהם) ועבדום וענו אותם⁹¹ קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם" - דלכאורה אינו מובן כלל: כאשר בן (ועאכו"כ בן יחיד) שרוי בצער, הרי אפילו אביו הגשמי (בשר ודם) יעשה כל התלוי בו לסייע לו, מבלי להתפעל ממה ש"יאמר אותו צדיק", עאכו"כ אבינו בשמים!?

אלא בהכרח לומר, שכונתו של הקב"ה בגלות מצרים היא לטובתם של בניו, שע"ז יתוסף אצלם עילוי גדול יותר ("רכוש גדול") -

אעפ"כ מתעוררת השאלה: "זויפל איז דער שיעור?!?" "עד מתי", "עד

92. דניאל יב, ד.

93. תהלים עד, י.

94. ישעי' סג, ט. וראה תענית טז, א. זח"א קכ, ב. ועוד.

95. ראה מגילה כט, א. זהר ח"א שם. ח"ג ד, ב. סו, סע"א. עה, סע"א ז, ב. קצו, ב. ועוד.

96. לקו"ש ח"ל ע' 3-182. שיחת ש"פ ריגש - לעיל ע' 226.

97. נסמנו בשיחות שבערה הקודמת.

89. קידושין מט, ב. שו"ע אה"ע סל"ח סל"א.

90. ברכות ט, סע"א ואילך.

91. לך טו, יג.

עוד יותר את בני ישראל איש לרעהו¹⁰¹,
וממילא - מקרב יותר גם את הגאולה
(התלוי' באהבת ישראל, ביטול סיבת
הגלות¹⁰²) -

פועלים בני ישראל שתבוא מיד
הגאולה, "מיד הן נגאלין"¹⁰³, "מיד" -
במהרה יותר אפילו מ"כהרף עין"¹⁰⁴!

---

101. ראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר בהקובץ מכתבים
שבסו"ס תהילים אהל יוסף יצחק ע' 198 ואילך.
אגרות-קודש שלו ח"ג ע' תיג ואילך.

102. ראה יומא ט, ב.

103. רמב"ם הל' תשובה פ"ק ה"ה.

104. כמ"ש ביצי"מ - מכילתא ופרשי בא יב, מא.

לציון", כיצד אתה, הקב"ה, חוזר לציון,
ציון בפשטות, ו"ברחמים" דווקא!

ובזכות תפילה זו האחרונה - שהרי
הקב"ה מתאוה לתפילתם של צדיקים⁹⁸
(ועמך כולם צדיקים⁹⁹),

ובפרט לאחר שמוסיפים ג"כ "גדולה
לגימה שמקרבת"¹⁰⁰, כאשר אומרים
"לחיים" על כוס יין, והרי זה מקרב

---

98. יבמות סד, סע"א. ועוד.

99. ישעי' סי' כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

100. ראה סנהדרין קג, סע"ב ואילך.

נדפס לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

ולזכרון
הרבנית הצדקנית
מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע